

Sicco Mansholt: farmár, odbojár a pravý Európan

Sicco Mansholt 1908 - 1995

Sicco Mansholt bol farmár, člen holandského odboja počas druhej svetovej vojny, národný politik a prvý európsky komisár pre poľnohospodárstvo. Na základe jeho myšlienok sa vytvorila spoločná poľnohospodárska politika Európskej únie, jedna z najvýznamnejších politik od jej založenia.

Ako očitý svedok hrôz holandského hladomoru na konci druhej svetovej vojny bol presvedčený, že Európa musí byť sebestačná a že všetkým jej občanom sa musí zabezpečiť stabilný prísun potravín za dostupnú cenu.

Najdôležitejším cieľom jeho prvej spoločnej poľnohospodárskej politiky bolo podporiť produktivitu poľnohospodárstva. Systémy politik, ktoré farmárom zabezpečujú určitú minimálnu cenu za výrobky, predstavujú stimuly, aby produkovali viac. Za svoje proeurópske názory a silnú víziu budúcnosti podporenú vôľou budovať spoločnú budúcnosť bol počas svojho života známy ako pravý Európan.

Mladosť

Sicco Mansholt sa narodil 13. septembra 1908 v sociálne angažovanej rodine, ktorá viedla prosperujúcu farmu v Groningene, na severe Holandska. Jeho otec bol aktívnym členom holandskej Socialistickej strany a významným poradcom pre poľnohospodárstvo. Jeho matka, dcéra sudcu, patrila k prvým Holanďankám, ktoré študovali politické vedy na univerzite, a usporadúvala časté politické zhromaždenia žien.

Po strednej škole sa chcel stať farmárom, otec však prenajal pôdu pre jeho brata a pre Sicca mu už peniaze nezostali. Keďže chcel pracovať v poľnohospodárstve, odišiel do holandských východoindických oblastí (terajšej Indonézie) na čajovú plantáž. Na koloniálny systém si však nezvykol a v roku 1936 sa vrátil do Holandska. O rok neskôr sa mu podarilo získať kus pôdy v polderovej oblasti Wieringermeer, oženil sa a až do vypuknutia druhej svetovej vojny bol farmárom.

Druhá svetová vojna

Počas vojny bol Mansholt aktívnym členom holandského odboja proti nacistickým okupantom. Spočiatku skrýval ľudí na farme a šíril spravodajské informácie, neskôr riadil rozsiahlu distribučnú sieť s potravinami pre ľudí, ktorí sa ukrývali na západe krajiny. Po vojne mu bola ako uznanie za túto činnosť, odvahu a organizačné schopnosti ponúknutá funkcia ministra poľnohospodárstva, rybného hospodárstva a potravinovej distribúcie v novej vláde. V 36 rokoch sa stal dovedy najmladším ministrom v Holandsku.

Obnovenie poľnohospodárstva

Mansholtova funkcia bola krátko po vojne, v situácii drastického nedostatku potravín a hroziaceho vypuknutia krízy, mimoriadne dôležitá. Prijal množstvo opatrení zameraných na rýchle obnovenie dodávok potravín, zároveň však pochopil, že je potrebná hlbšia modernizácia poľnohospodárstva, aby sa v budúcnosti zabránilo ďalším nedostatkom a zabezpečila efektívnosť. Stanovil minimálne

ceny najdôležitejších poľnohospodárskych produktov, dovozné dane a podporil vývoz. S cieľom podporiť produktivitu propagoval investície do výskumu, vzdelávania a zlučovanie fariem do väčších a efektívnejších podnikov.

Spoločná poľnohospodárska politika pre Európu

Ako presvedčený európsky federalista sníval o spoločnej poľnohospodárskej politike pre Európu. V roku 1950 vypracoval plán spoločného trhu pre poľnohospodárske produkty v Európe, ktorý by riadila nadnárodná štruktúra. Tento plán bol na svoju dobu príliš ambiciózný a neuspel. Neskôr bol však oživený a predstavoval inšpiráciu pri formovaní poľnohospodárskej politiky Európskeho hospodárskeho spoločenstva.

Po 12 rokoch a šiestich mesiacoch vo funkcii ministra dostal Mansholt šancu realizovať svoje plány v rámci spoločnej politiky, keď sa v roku 1958 stal komisárom pre poľnohospodárstvo v úplne prvej Európskej komisii. Rímskou zmluvou z roku 1957 sa založilo Európske hospodárske spoločenstvo a vytvorili podmienky na postupné zavedenie spoločného európskeho trhu v troch štvorročných fázach. Tento dvanásťročný plán považovali mnohí za mimoriadne náročný a nedávali mu veľa šancí na úspech. Týkalo sa to najmä opatrení v sektore poľnohospodárstva, keďže voči nim existovala silná opozícia. Mansholt však zostal optimista a pokračoval v práci. V rámci jeho plánov sa mala zaviesť kombinácia priamych dotačných platieb za plodiny a pôdu, ktorá sa dala obrábať, a mechanizmy podpory cien vrátane minimálnych cien, ako aj sadzobníky a kvóty na dovoz určitých tovarov z tretích krajín. Tým sa mala stimulovať vyššia produktivita v poľnohospodárstve, aby mali spotrebiteľia stály prístup cenovo dostupných potravín a aby sa zabezpečil životaschopný poľnohospodársky sektor v EÚ.

Mansholtov plán

Jeho plány spočiatku narazili na tvrdú opozíciu zo strany farmárov a ich politických zástupcov, ktorí verili, že spoločný prístup ohrozí ich živobytie a že prežijú len veľké farmy. Na ceste k získaniu

podpory pre spoločnú európsku politiku bolo potrebné prekonať množstvo prekážok, Mansholt však vytrval a v roku 1968 Komisia publikovala Memorandum o reforme spoločnej poľnohospodárskej politiky, známe ako Mansholtov plán. V zásade sa v pláne tvrdí, že na rozvoj poľnohospodárstva je potrebné, aby farmári pristúpili k modernizácii. Tým sa zabezpečí produktivita a sebestačnosť európskych farmárov.

Poľnohospodárskej politike sa podarilo uspieť pri presadzovaní svojho pôvodného cieľa potravinovo sebestačnejšej Európy. Za 50 rokov svojej existencie však prešla mnohými zmenami, aby reagovala na meniace sa podmienky v nových časoch. Do 70. rokov sa politike darilo tak dobre, že v poľnohospodárskej produkcii dochádzalo k prebytkom. V 70. rokoch sa Mansholt stal neochvejným zástancom opatrení na ochranu životného prostredia, ktoré tvorili kľúčový prvok poľnohospodárskej politiky. V rokoch 1958 až 1972 bol podpredsedom Komisie a v rokoch 1972 až 1973 jej štvrtým predsedom.

Mansholtovým cieľom bolo zabrániť opakovaniu príšerného zimného hladomoru, ktorým Európania trpeli na konci druhej svetovej vojny. Mansholtov plán umožnil za neuveriteľne krátky čas obnoviť európsku sebestačnosť a podporil rozkvet európskeho poľnohospodárstva.

Ako komisár pre poľnohospodárstvo a nadšený farmár položil Mansholt základy spoločnej poľnohospodárskej politiky.